

Gewijzigd na amendement – videoformat vervalt als opdracht voor de griffie om direct op te pakken.

Notitie de raad en de gemeenschap Kerkrade

Aanleiding

Er zijn vier directe aanleidingen te benoemen voor deze notitie gericht aan de raads- en commissieleden.

Motie onderzoek uitdragen democratisch proces en raadsbesluit Terugkoppeling motie onderzoek communicatie (september / december 2021)

In de unaniem aangenomen motie van Ons Kerkrade is er geconcludeerd dat het democratische politieke proces goed te volgen moet zijn en dat de communicatie van de raad in brede zin voor verbetering vatbaar is. Daartoe is een kort verkennend onderzoek gedaan en vervolgens is op basis van deze informatie, zie bijlage 1, door de raad besloten om nader onderzoek te doen naar het uitzenden van de vergaderingen via social media, raadsleden zichtbaarder te positioneren en de raad/commissie meer naar buiten te laten gaan. Toen zijn twee punten, te weten het nader onderzoeken van het uitzenden op tv en een aanvullend video format rondom de vergaderingen, afgefallen.

Gemeenteraadsverkiezingen (maart 2022)

In aanloop naar de verkiezingen is er een piek geweest in zichtbaarheid van politieke partijen. Dat is dan wat anders dan de zichtbaarheid van de gemeenteraad en raadscommissies. Ter promotie van de kandidaten en om burgers op te roepen om te gaan stemmen zijn er door de partijen zelf maar ook door de gemeente diverse acties ondernomen. De gemeente heeft nog meer dan voorheen ingezet op een breed communicatieplan verkiezingen.

De opkomst tijdens de gemeenteraadsverkiezingen was 43,3 %¹. Een teleurstellend resultaat. De vraag is dan ook wat het effect is van opkomstbevordering. Onderzoek² toont aan dat opkomstbevordering maar beperkt effect heeft en dat vooral structurele oorzaken ten grondslag liggen aan de opkomst. Desondanks zal de gemeente wel aan communicatie rondom verkiezingen moeten doen, de vraag is dan in welke mate. Het opkomstcijfer geeft stof tot nadenken. Met name het beïnvloeden van structurele politieke factoren zoals interesse in politiek, kennis van politiek, vertrouwen in politiek en tevredenheid over de politiek. Daarnaast spelen ook sociaal-demografische factoren mee als leeftijd, opleiding, gemeentegrootte, inkomen en etniciteit en sociale factoren als levensstijl, geluksgevoel, sociale plicht, sociale druk/omgeving en gewoonte.

Werk sessie raadsleden (juni 2022)

Tijdens een werksessie is aan raadsleden gevraagd om in kleine groepjes stil te staan bij verschillende onderwerpen binnen het thema de raad en de gemeenschap. Het groepje kon een thema bespreken en vervolgens bijvoorbeeld een reactie, ideeën of risico's noteren op het betreffende vel papier met daarop het thema. In bijlage 2 is de input opgenomen, die is opgeschreven tijdens de sessie. De input is zoveel als mogelijk meegenomen in deze notitie. Samenvattend zijn er suggesties gedaan die zich

¹ In 2018 was het 47,37%, in 2014 49,25% en in 2010 46,19%.

² Dr. Julien van Ostaaijen, Daan Jacobs MSc en Sabine van Zuydam (2019). De zin en onzin van opkomst(bevordering). Beleid en Maatschappij, Aflevering 1 2019. Boom – bestuurskunde.

richten op communicatie, voornamelijk het zenden van informatie naar burgers en suggesties die gaan over het in contact komen met burgers.

Participatie (lopend)

De raad heeft vanuit de raadswerkgroep omgevingswet het initiatief genomen om zich te verdiepen in burgerparticipatie en vervolgens onderzoek te doen naar de betrokkenheid en wensen van de gemeenschap van Kerkrade ten aanzien van dit onderwerp. Vervolgens is er een opdracht gegeven aan het college om burgerparticipatie verder op te pakken door eerst een visie uit te werken. Het visiedocument Burgerparticipatie is tijdens de begrotingsvergadering op 17 november 2022 vastgesteld door de raad. De gemeente zet hoog in op participatie en doet een aantal beloften die ook voor de raad en griffie leidend zijn;

- Burgerparticipatie is altijd maatwerk
- Iedereen kan en mag meedoen
- Denk vooraf na over participatie
- De gemeente kiest én beargumenteert
- De gemeente gaat anders werken
- Eigen ideeën krijgen de ruimte

De vier ontwikkelingen zoals in deze aanleiding opgenomen maken het niet eenvoudig om een programma te formuleren waarmee de raad makkelijk in contact komt met de gemeenschap. Er zijn zelfs nog meer factoren van invloed die in de inleiding worden beschreven.

Inleiding

Als vervolg op het eerdere raadsbesluit communicatie en de werksessie is voor verschillende onderdelen onderzocht welke mogelijkheden er zijn. Per onderdeel wordt aangegeven wat er nu al mogelijk is en ook voorbeelden gegeven van wat er nog meer mogelijk is. Er is uiteraard heel veel mogelijk maar daar gaan vragen aan vooraf zoals welke ambities heeft de raad en welke concrete doelen passen daarbij om vervolgens te bepalen welke middelen ingezet moeten worden. Hoe ver reiken de ambities om aan raadscommunicatie te doen en in contact te komen met burgers en welke andere ambities heeft de raad nog en welke inzet vanuit de griffie of andere afdelingen is nodig?

Binnen het thema raadscommunicatie en contact met de gemeenschap spelen dan bijvoorbeeld de vraagstukken:

- Wat is de ambitie van de raad en welke concrete doelen wil de raad bereiken bijv. in deze bestuursperiode?
- Welke concrete activiteiten en uitingen dragen bij aan het bereiken van de ambitie en doelen?
- Gaat de gemeenteraad zelfstandig communiceren of sluit de gemeenteraad aan op bestaande kanalen van de gemeente Kerkrade?
- Wie geeft de raad communicatieadvies, de griffie of de afdeling communicatie?
- Wie voert de communicatietaken uit, de griffie of de afdeling communicatie?
- Wie organiseert activiteiten en hoe vaak?
- Is er voldoende capaciteit? En middelen?

Deze vragen kunnen ook in een breder perspectief gezien worden: wat voor een gemeenteraad wil de raad zijn, op welke terreinen wil de raad zich extra ontwikkelen, welke ondersteuningsbehoefte

heeft de raad daarbij en hoe wordt die ingevuld? Dat breder perspectief richt zich dan bijvoorbeeld op in hoeverre de raad invulling wil geven aan de kaderstellende en controlerende rol van de raad en welke ondersteuning hiervoor nodig is, bijvoorbeeld van de griffie. Denk aan de inzet van instrumenten zoals amendementen en initiatiefvoorstellen, het voeren van debatten, de kwaliteit van het raadsinformatiesysteem of de kwaliteit van raadsvoorstellen. Maar hier speelt ook het werken aan structurele factoren voor verkiezingsopkomst zoals genoemd in de aanleiding.

Tijdens de werksessie en door eerdere besluitvorming door de raad is duidelijk geworden dat de raad ambities heeft binnen het thema raadscommunicatie en contact met de gemeenschap. Voor nu wordt uitgegaan van de vastgestelde motie (september 2021) als basis ambitie. De ambities in breder perspectief zijn nog niet aan de orde geweest. Deze nota geeft aanknopingspunten om het gesprek binnen de raad aan te gaan over de ambities en vervolgens volgt daar de ondersteuning van de griffie uit. De griffie is de eigen ambtelijke ondersteuning van de raad en de raad is via de werkgeverscommissie werkgever van de griffie en stuurt de griffie aan.

Op dit moment is er binnen de griffie geen kennis beschikbaar op het gebied van communicatie, zowel adviserend als uitvoerend. Binnen de huidige werkzaamheden van de griffie is er verder beperkt ruimte voor structurele extra taken. De gemeente Kerkrade heeft een communicatieafdeling waar veel kennis aanwezig is, maar ook daar is de capaciteit beperkt. Dit programma kijkt daarom enerzijds naar wat er nu direct te realiseren is binnen bestaande mogelijkheden en anderzijds welke toekomstige mogelijkheden er zijn als input voor de raad om hierover te discussiëren.

Laatste maar ook een belangrijk punt ter overweging is de beschikbare tijd van raads- en commissieleden. De reguliere vergaderingen, de rol als volksvertegenwoordiger en de eigen activiteiten binnen een fractie vergen tijd. Kan de raad nog meer activiteiten oppakken en wil de raad of een commissie werken met taakverdeling. Kan bijvoorbeeld een afvaardiging van vijf leden van de commissie GEZ op werkbezoek bij enkele bedrijven of een duurzaamheidsproject namens de commissie?

Ambitie

Op basis van de eerdere besluitvorming (motie september 2021) is de ambitie in ieder geval:

- Het democratische politieke proces in Kerkrade moet goed te volgen zijn door iedereen.
- De raad wil op een passende manier communiceren.

Hierbij passen de doelen:

- Iedere belanghebbende moet het besluitvormingsproces kunnen volgen– denk hierbij aan uitleg over de werkwijze, agenda's van commissie- en raadsvergaderingen en de daadwerkelijke vergadering volgen;
- profilering van de raad – denk hierbij aan het structureel zichtbaar maken van de raad als volksvertegenwoordigers. (Dit is nadrukkelijk iets anders dan politieke profilering, deze notitie gaat nadrukkelijk niet over de communicatie van een politieke partij of individueel lid).

De raad kan ook inhoudelijk communiceren over te nemen of genomen besluiten. Of nog verder gaan door structureel en direct contact met burgers te onderhouden, voorbeelden die genoemd werden waren burgerraden, politiek café of raadsleden als ombudsman/vrouw inzetten. Dat kwam aan de orde tijdens de werksessie maar gaat verder dan de op dit moment benoemde ambities van de raad.

De raad zal zich dan eerst moeten bezinnen op de verdere ambities en concrete doelen. Wel worden in deze nota al suggesties gedaan die mogelijk zijn indien de raad nog meer wil.

Nader onderzoek

1. Uitzenden vergaderingen

Op dit moment worden alle vergaderingen van de gemeenteraad en raadscommissies uitgezonden via een live stream en zijn ook terug te kijken via het raadsinformatiesysteem. Op initiatief van de griffie is ook ondertiteling toegevoegd die ook beschikbaar is als woordelijk verslag. Eerder is de vindbaarheid van het raadsinformatiesysteem aangepast door nu ook de website www.gemeenteraadkerkrade.nl te gebruiken in uitingen richting burgers.

Kijkcijfers (gemiddeld aantal kijkers per jaar)

	Live	Totaal (minimaal 1 minuut gekeken)
2019	48	88
2020	60	86
2021	36	56
2022	36	75

Kerkrade heeft meer dan 45.000 inwoners. Een deel van de kijkers zijn ambtenaren en mensen die verbonden zijn aan een politieke partij, de kijkcijfers zijn dan ook laag. De vraag kan gesteld worden of burgers behoefte hebben aan het kijken van vergaderingen. Het is niet wettelijk verplicht om de vergadering uit te zenden in beeld maar draagt wel bij aan de ambitie van de raad. Het uitzenden van vergaderingen is transparant, een belangrijke voorwaarde binnen de democratie. De livestream heeft ook nog een andere belangrijke functie, de verslaglegging.

Eerder heeft de gemeenteraad al aangegeven geen verder onderzoek te willen doen naar het uitzenden via tv (lokale omroep). Tijdens de werksessie zijn hier geen andere signalen over afgegeven door de raad.

De raad heeft verzocht om het uitzenden van de raadsvergaderingen via social media verder uit te werken. De afdeling communicatie is om advies gevraagd.

Voor video's op sociale media geldt: 'hoe korter, hoe beter'. Video's tot 2 minuten weten kijkers nog behoorlijk te boeien, maar tussen 2 en 3 minuten haken veel kijkers af. Bij een livestream zijn er nog een aantal andere zaken om rekening mee te houden. Zo duurt het wanneer je live gaat enkele minuten voordat mensen in de gaten hebben dat het gaat om een livestream. Daarnaast moet men bij een livestream op Facebook op ieder moment 'in kunnen stappen'. Wanneer men niet binnen 15 seconden in de gaten heeft waar het over gaat, haken mensen af. Als laatste moet er bij een livestream altijd iemand achter de schermen aanwezig om het commentaar handmatig te monitoren. Technisch gezien is een livestream vrij makkelijk te realiseren.

Kijkend naar de gemiddelde duur van filmpjes op social media en de duur van een vergadering is social media geen geschikt platform. Er zijn op jaarbasis ongeveer 40 vergaderingen met een gemiddelde duur van twee uren. De verwachting is ook dat het bereik er niet structureel mee

vergroot wordt. Sterker nog, de kans bestaat dat mensen de facebookpagina van de gemeente niet langer willen volgen, door de langdurige livestreams.

Mocht de raad wel een livestream willen is dat binnen de bestaande personele capaciteit niet mogelijk, er is iemand nodig die live meekijkt en het commentaar handmatig moet monitoren. Ook hier speelt dan ook weer de vraag welk social media kanaal wordt ingezet en wil de gemeenteraad dat via een eigen kanaal of het gemeentelijk kanaal.

Er is meer mogelijk, eerder is voorgesteld om naast de livestream een format te ontwikkelen rondom de raadsvergadering. Bijvoorbeeld door een kort filmpje waarin de raadsagenda kort wordt toegelicht en verder ingezoomd wordt op een of enkele besluiten, daarover uitleg wordt gegeven of op locatie wordt gefilmd en standpunten van partijen te delen. Zo weten burgers op een snelle en ludieke manier wat er op de agenda staat en krijgen iets meer informatie over een besluit. Dat besluit dient dan interessant te zijn voor burgers. De raad heeft eerder aangegeven om dit niet verder te onderzoeken maar tijdens de werksessie is een format rondom de vergaderingen wel meerdere keren genoemd. Dit format kan ook beter aansluiten op de succesfactoren van social media.

Eerder is in de nota aan de raad met daarin het vooronderzoek communicatie gemeenteraad, zie bijlage 1 pagina 4, al kort beschreven waar dan aan gedacht kan worden.

Voorgesteld wordt om een pilot op te zetten voor de duur van maximaal vijf raadscycli. Een eerste aanzet volgt later in deze notitie.

2. Agenda publicatie

Voor een goed te volgen proces van de gemeenteraad is het belangrijk om mensen tijdig te informeren dat er een vergadering is en welke punten er op de agenda staan.

De agenda van een vergadering wordt altijd gepubliceerd via het raadsinformatiesysteem en daarmee ook op de openbare website, www.gemeenteraadkerkrade.nl. Daarnaast worden er aankondigingen gepubliceerd in het Stadsjournaal en op www.kerkrade.nl. Op het moment van een livestream is er op www.kerkrade.nl een nieuwsberichtje om mensen zo door te sturen naar de livestream. Ook via Facebook worden mensen er op geattendeerd.

De aankondiging bevat sinds kort ook de benoeming van een aantal onderwerpen die op de agenda staan in plaats van alleen maar de datum en doorverwijzing naar het raadsinformatiesysteem. Dat is een minimale variant die past binnen de vastgestelde ambitie en huidige capaciteit.

Er is meer mogelijk rondom de agenda publicatie, zoals bijvoorbeeld een uitgebreidere aankondiging die in gaat op de hele agenda, het eerder omschreven video-format rondom de raadsvergadering, een vorm van attenderen bijvoorbeeld door een nieuwsbrief uit te brengen of mensen actief uitnodigen. Deze opties vergen meer capaciteit en/of middelen en daarbij is de objectiviteit van berichten erg belangrijk.

3. Raad(sleden) in beeld

Tijdens de werksessies is meerdere keren aangegeven om de raad(sleden) beter in beeld te brengen, bijvoorbeeld in persberichten of via online en/of offline media. In eerdere bestuursperioden werd hier geen aandacht aan besteed door de griffie. De volgende mogelijkheden zijn direct te realiseren:

De griffie en afdeling communicatie hebben aandacht voor de rol van de raad en indien van belang wordt dat in de verschillende uitingen meegenomen, bijvoorbeeld in een **persbericht** of er wordt een artikel gemaakt over een werkbezoek van de raad. Hier worden nadere afspraken over gemaakt.

Raadslid aan het woord: ieder raadslid mag één keer aan het woord om zich kort voor te stellen. Het gaat dan om de persoon, achtergrond en drijfveren. Er mag niet ingegaan worden op (actuele) politieke thema's of zich richten tot andere personen en of partijen. Publicatie in het stadsjournaal en online kanalen gemeente.

Reeks van artikelen in de Via Kerkrade, gedacht wordt aan het voorstellen van de raad als geheel, hoe werkt de raad en contactmogelijkheden voor burgers. Vervolgens kan dit structureel worden gedaan door jaarlijks met een of enkele artikelen hier een vervolg aan te geven uiteraard met aandacht voor de doelgroep en een begrijpelijke tekst.

Op verzoek is ook gekeken naar de mogelijkheid om de video van een vergadering te downloaden bijvoorbeeld voor gebruik op de website van de partij. Dat is niet mogelijk omdat het raadsinformatiesysteem een standaard oplossing is, een download optie zit er niet in en komt er voorlopig ook niet. Wel is het mogelijk om (een deel van) de video via een koppeling 'embedden' rechtstreeks op te nemen in de website of social media. De gemeente zelf zal deze optie niet of zo min mogelijk gebruiken omdat het standpunt van een spreker niet het standpunt van de gemeenteraad hoeft te zijn, losse fragmenten gebruiken uit een vergadering past dan ook niet bij de raad als geheel positioneren.

Er is meer mogelijk afhankelijk van de verdere ambities van de raad. De stap zou gemaakt kunnen worden naar regelmatige inhoudelijke communicatie. Waar is de raad deze week mee bezig, welke besluiten worden er genomen of bijvoorbeeld een verslag van een werkbezoek. Dit kan door gebruik te maken van online en offline kanalen van de gemeente, een eigen social media kanaal of een digitale nieuwsbrief. Dit past echter niet binnen de bestaande mogelijkheden.

4. De raad naar buiten

Dat de raad fysiek meer naar buiten wil kwam duidelijk naar voren tijdens de werksessie. Hier liggen dan ook kansen.

Werk- / locatiebezoeken zijn naar aanleiding van de werksessie al ingepland voor 2023. Op verzoek van fracties, in overleg met de ambtelijke organisatie en college neemt de griffie het initiatief om deze bezoeken te organiseren. De griffie kijkt naar de openstaande onderwerpen van de raad, naar de aankomende ontwerpbesluiten en naar binnengekomen brieven aan de raad en legt een agenda voor aan het presidium. Een goede doorkijk naar de ontwerpbesluiten die op de agenda komen in de aankomende maanden wordt daardoor nog belangrijker. Hier kan ook de stap gemaakt worden naar burgerparticipatie. Onder nader te bepalen voorwaarden kunnen burgers, verenigingen, ondernemers etc. (een afvaardiging van) de raad en/of commissie ook uitnodigingen.

De geplande datums zijn 14 februari, 6 juni, 5 september en 21 november 2023.

Op de markt staan in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen is positief bevallen. Voorgesteld wordt om dat in maart of april weer te doen, één jaar na de verkiezingen. Het gesprek aangaan met burgers, bijvoorbeeld over het werk van de gemeenteraad en behoeften van burgers om dit te volgen.

Er is meer mogelijk bijvoorbeeld een Roadshow, de raad gaat gedurende een week of een maand op diverse locaties in de gemeente langs om zich te laten informeren, in gesprek te gaan of bijvoorbeeld iets te bekijken. Op wisselende locaties formeel vergaderen is een kostbare mogelijkheid indien gebruik wordt gemaakt van een video- en geluidsinstallatie. Tijdens de werksessie is ingebracht om te werken met vaste contactmomenten bijvoorbeeld spreekuren of ombudsman/vrouw functie met ieder een specialisme. Verder is een politiek café ingebracht als activiteit.

5. Burgers naar binnen

De burgers betrekken bij het werk van de raad in het Raadhuis is lastig zo leert de ervaring in Kerkrade maar ook bij andere gemeenteraden. Maar dat er meerdere mogelijkheden zijn om als burger in contact te komen met de raad is wel een belangrijke basisvoorwaarde van onze democratie. Het is van belang om hier nogmaals te benoemen dat de gemeente in de voorbereiding op besluiten maar ook daarna in de uitvoering participatie prominenter een rol geeft op basis van het vastgestelde visiedocument. Dit is uiteraard een bron van informatie voor de raad. Daarnaast moet dit ook meegenomen worden in de beoordeling van wat de raad nog wil om burgers bij de raad te betrekken terwijl er ook op andere momenten in een traject al momenten van participatie zijn.

Burgers (of vertegenwoordigers van bedrijven, verenigingen etc.) kunnen **inspreken** tijdens de commissievergaderingen. Dit komt zelden voor. Feedback dan is dat het een drempel is voor mensen om in een formele vergadering voor een groep ervaren raads- en commissieleden in te spreken. Het inspreken is nu gekoppeld aan de agenda van de betreffende commissie, alleen op die agendapunten is het mogelijk. Dit zou ook losgelaten kunnen worden om zo makkelijker een onderwerp te bespreken met de commissie. Wellicht zelfs een ander moment van inspreken kiezen dan de commissievergadering. Vraag is dan wel wat wel en niet is toegestaan, een individuele kwestie is mogelijk niet geschikt om te bespreken in een openbare vergadering. Begin 2023 is de evaluatie Reglement van Orde waar dit onderdeel extra aandacht krijgt en dan ook de mogelijkheden worden meegenomen voor aanpassing van het insprekrecht door bijvoorbeeld te kijken naar andere gemeenten zoals het sprekersplein van de gemeente Roermond³.

Er zijn ook weinig **brieven aan de raad** van burgers etc. uit Kerkrade. Het is een toegankelijke en laagdrempelige manier om de raad te informeren of bevragen. Deze mogelijkheid zal nader onder de aandacht gebracht worden.

Andere onderwerpen die opgepakt worden in 2023 zijn het programma gast van de raad en de cursus politiek actief.

Tijdens het programma **gast van de raad** worden geïnteresseerden een uur voor de raadsvergadering ontvangen door de griffie en krijgen uitleg over hoe een gemeente(raad) werkt en hoe een raadsvergadering verloopt. Het programma wordt als proef in 2023 meerdere keren aangeboden. Eind 2023 wordt het geëvalueerd.

De cursus **politiek actief** wordt aangeboden aan geïnteresseerden waarbij ze gedurende 2 avonden worden meegenomen in het functioneren van een gemeente en gemeenteraad. De cursus kan zelf of in samenwerking met ProDemos worden aangeboden. Voornemen van de griffie is om dit in maart 2023 aan te bieden rondom de Provinciale Staten verkiezingen.

³ <https://www.roermond.nl/sprekersplein>

Er is meer mogelijk; denk aan incidentele activiteiten zoals raadslid voor een dag (open dag met bijvoorbeeld een rondleiding raadhuis, raadslid voor een uur, brainstorm, motiemarkt). Maar ook structurele activiteiten zoals een burgerraad om burgers te betrekken bij het raadswerk, belanghebbende uitnodigen voorafgaand aan een belangrijk besluit of een mogelijkheid om reacties achter te laten bij een raadsvoorstel binnen het raadsinformatiesysteem of ander platform of een thema-app om raadsinformatie anders te presenteren.

Samenvatting programma

Direct uitvoerbaar binnen bestaande capaciteit en middelen

Griffie initieert en onder andere de afdeling communicatie adviseert en faciliteert waar nodig. Er wordt waar nodig gebruik gemaakt van de huidige gemeentelijke communicatiekanalen.

Doel: helderheid over het besluitvormingsproces

Acties:

- Uitzenden vergaderingen alleen via live stream met voldoende promotie van de link;
- wijziging aankondiging agenda stadsjournaal (benoemen enkele agendapunten) definitief invoeren;
- programma gast van de raad;
- 2 tot 3 keer per bestuursperiode: cursus politiek actief;
- in de evaluatie Reglement van Orde de mogelijkheden voor het insprekrecht meenemen;
- pilot videoformat voorafgaand aan de raadsclusus.

Doel: profilering van de raad

Acties:

- één keer per jaar naar de markt of andere openbare locatie;
- één keer per kwartaal vast in de jaarplanning een moment voor werk,- locatie bezoek;
- persberichten;
- raadslid aan het woord in het stadsjournaal en online;
- artikelen over de raad in de Via Kerkrade en online.

De acties die zijn opgenomen onder de verschillende kopjes als ‘er is meer mogelijk’ worden nu niet direct opgepakt, dat is niet mogelijk binnen de bestaande capaciteit en middelen. De raadsleden kunnen deze voorbeelden meenemen in de voorbereiding op de bijeenkomst waarin de raad ambities kan bepalen, 28 januari 2023.

Uitwerking nieuwe acties

Gast van de raad

Om burgers kennis te laten maken met en uitleg te geven over de gemeenteraad kunnen burgers (individuele burgers maar ook groepen zoals verenigingen of scholen) zich aanmelden voor het programma Gast van de raad. Voor aanvang van een raadsvergadering wordt de groep ontvangen door burgemeester en/of griffier en krijgen ze een korte uitleg van de griffie over de lokale democratie. Vervolgens krijgen ze nog uitleg over de raadsvergadering en kennismaking met een raadslid. Aansluitend kunnen ze de raadsvergadering volgen.

- 18:00 uur Ontvangst door burgemeester en/of griffier
- 18:05 uur Presentatie over lokale democratie
- 18:25 uur Uitleg gemeenteraad en doornemen raadsagenda
- 18:35 uur Raadslid aan het woord (via loting)
- 18:45 uur vragen en pauze
- 19:00 uur Raadsvergadering

Minimaal aantal aanmeldingen per sessie: 8 personen

Oproep via Stadsjournaal, social media, persoonlijke uitnodiging gericht aan verenigingen etc. en de politieke partijen.

Cursus Politiek Actief

Uitleg ProDemos: de cursus Politiek Actief wordt door ProDemos uitgevoerd in samenwerking met gemeenten. De cursus is voor iedereen die erover nadenkt politiek actief te worden, maar nog niet precies weet wat de mogelijkheden zijn. Ook voor mensen die willen weten hoe zij meer invloed kunnen uitoefenen op de lokale besluitvorming is de cursus zeer geschikt.

De cursus wordt om te beginnen in 2023 rondom de Provinciale Staten verkiezingen aangeboden. De griffie is organisator. De cursus kan zelf gegeven worden of door ProDemos waarbij de voorkeur van de griffie is om deze zelf te presenteren om zo het contact met burgers zelf te ervaren.

Meer informatie via <https://prodemos.nl/samenwerking/gemeenten/burgerparticipatie/cursus-politiek-actief-gemeenten-2/>.

Markt

Het marktbezoek wordt in overleg met het seniorenconvent ingepland en daar wordt ook de opdracht die meegegeven wordt aan de deelnemers afgestemd. Een afvaardiging van de raad en commissies kan bijvoorbeeld input ophalen over hoe de mensen de raad willen volgen maar ook informeren over het werk van de raad en de mogelijkheden zoals gast van de raad en inspreken.

Raadslid aan het woord

Ieder raadslid komt 1x aan de beurt om zich voor te stellen door een korte tekst (maximaal aantal woorden) en foto op te nemen in het stadsjournaal en via (een van de) online kanalen. De foto van het raadsinformatiesysteem wordt hiervoor gebruikt.

De inhoud dient gericht te zijn op introductie van zichzelf en de drijfveren. Er mag niet ingegaan worden op (actuele) politieke thema's of zich richten tot andere personen en of partijen. De tekst wordt voorgelegd aan de griffier en indien deze niet voldoet aan de richtlijn krijgt de schrijver feedback en indien er geen overeenstemming is wordt het vervolgens ter beoordeling aan het presidium voorgelegd.

Op basis van alfabetische volgorde komen de raadsleden aan de beurt gedurende 2023 en 2024.

Artikelen over de raad in de Via Kerkrade en online

Informatieve artikelen die opgesteld worden in overleg tussen de griffie en communicatie. Het seniorenconvent wordt vooraf geïnformeerd over de onderwerpen en conceptteksten.

Video format voorafgaand aan de raadscyclus

Het betreft een pilot. Het format is gericht op een video voorafgaand aan de commissievergaderingen. Dan zijn burgers geïnformeerd vóór de besluitvormingscyclus begint en kunnen vervolgens de besluitvorming volgen, inspreken of in de tussentijd nog een reactie geven aan de raad of partijen. Een format ná de raadsvergadering waarin, zoals tijdens de werksessie ingebracht, een samenvatting wordt uitgezonden is niet aan te raden als communicatie van de raad. Immers wie komt wel of niet aan het woord en de aanname is dat de inhoud van een besluit dat impact heeft op de leefomgeving van een burger meer bereik heeft dan het verloop van de vergadering zelf. Dat blijkt ook uit de kijkcijfers.

Randvoorwaarden: maximaal 5 keer, maximale kosten 10.000 euro (budget 2023 gemeenteraad – griffie). Evaluatie na afloop.

Inhoudelijke randvoorwaarden:

Video bestaat uit drie onderdelen die samen maximaal 6-9 minuten duren en daardoor ook afzonderlijk zijn te gebruiken conform advies communicatie:

- 1) Toelichting commissieagenda's
- 2) Toelichting 1 of 2 ontwerpbesluiten (toelichting door ambtenaar, wethouder of voice-over en indien mogelijk op locatie filmen).
- 3) Standpunten / invalshoeken vanuit de raad (2 fracties per keer aan het woord met 1 woordvoerder en max 1 minuut spreektijd, overige fracties worden in de ondertiteling of aftiteling opgenomen met een kort standpunt of voor/tegen).

Keuze ontwerpbesluit: presidium tijdens bespreken commissie agenda's.

Moment opname: donderdag / vrijdag in de week van agenda publicatie.

Publicatie; week voor de commissievergadering

Bijlage 1 Nota van toelichting (december 2021)

nr. 21TI106

Nota van toelichting onderzoek communicatie gemeenteraad Kerkrade

De gemeenteraad van Kerkrade heeft op 29 september 2021 de motie 'onderzoek uitdragen democratisch proces' unaniem aangenomen. De opdracht verwoord in de motie:

- *Spreekt uit dat:*
 - *Het democratische politieke proces in Kerkrade goed te volgen moet zijn door iedereen;*
 - *De communicatie van de gemeenteraad van Kerkrade in brede vorm voor verbetering vatbaar is en in breder perspectief onderzocht dient te worden hoe dit op een betere en passende manier kan;*
- *Geeft opdracht aan:*
 - *De Griffie met ondersteuning van de afdeling Communicatie van de gemeente Kerkrade om een breed onderzoek uit te voeren naar:*
 - *concreet uitgewerkte mogelijkheden en kosten;*
 - *als mogelijkheid ook mee te nemen het breder uitzenden van raads- en/of commissievergaderingen via onder andere TV;*
 - *ook de behoeften in de gemeenschap te peilen.*
 - *Een klankbordgroep samen te stellen, bestaande uit drie raadsleden, en deze tussentijds te betrekken bij het onderzoek;*
 - *De uitslag van dit onderzoek zo snel mogelijk, maar uiterlijk voor het eind van 2021, ter beraadslaging aan de raad voor te leggen;*

1. Aanpak

De griffie heeft samen met de afdeling communicatie een verkenning gedaan naar de mogelijkheden. Die mogelijkheden hebben we in deze notitie voor u op een rij gezet. Dit zijn dan richtingen op basis waarvan de gemeenteraad koers kan bepalen. Waar mogelijk zijn richtingen al op hoofdlijnen uitgewerkt. Voor sommige richtingen voert dit nu te ver. Deze kunnen nader uitgewerkt worden wanneer de gemeenteraad koers heeft bepaald. Tijdens de verkenning is meerdere keren gesproken met de klankbordgroep uit de gemeenteraad zodat ze richting konden geven aan het werk van de griffie en communicatie.

Alvorens we ingaan op de diverse mogelijkheden, geven we u graag een nadere duiding van de context van raadscommunicatie. Zo nemen we u mee in de betekenis van raadscommunicatie vs. politieke communicatie, het beoogde doel van raadscommunicatie en de rollen en verantwoordelijkheden bij raadscommunicatie. Ook maken we inzichtelijk welke communicatiemiddelen en -kanalen reeds worden ingezet. Deze context achten we voor u van belang om een goede afweging te kunnen maken voor het vervolg.

In deze notitie gaan we ook in op de peiling van de behoefte, zoals verwoord in de motie. We geven u enkele aandachtspunten mee. Als laatste kijken we samen met u naar het gewenste vervolg.

2. Raadscommunicatie: communicatie vanuit de gemeenteraad als collectief

Wanneer we het hebben over raadscommunicatie, dan hebben we het over het communiceren op niet-politieke wijze. We hebben het dan over communicatie vanuit de raad als democratisch lokaal bestuursorgaan. Het gaat dus over het extern communiceren van de gemeenteraad als geheel - als collectief - naar inwoners, ondernemers, verenigingen, maatschappelijke partners en ga zo maar door.

Door de inzet van raadscommunicatie maakt de raad zich als geheel zichtbaar en profileert zich met genomen besluiten. Raadscommunicatie is nadrukkelijk iets anders dan politieke communicatie. Onder politieke communicatie verstaan we communicatie door verschillende fracties over partijstandpunten al dan niet in relatie tot aanstaande besluitvorming.

3. Doel van raadscommunicatie

Theoretisch gezien is het doel van raadscommunicatie meerledig. Zo draagt goede raadscommunicatie eraan bij dat een gemeenteraad goed zichtbaar is, dat zij laten zien wat ze doen en welke keuzes er zijn of worden gemaakt. In het verlengde daarvan levert de gemeenteraad een belangrijke bijdrage aan het vergroten van de betrokkenheid van inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke partners bij (ontwikkelingen in) de stad. Communicatie, en dus ook raadscommunicatie, is in dat opzicht dus zeer nauw verweven met het onderwerp participatie dat momenteel ook onderwerp van gesprek is binnen de gemeenteraad.

Aandachtspunt:

Om communicatief de juiste keuzes te maken, en dus ook de juiste middelen in te zetten, is het van belang dat de gemeenteraad van Kerkrade een gezamenlijk doel formuleert. Met andere woorden: wat wil de raad van Kerkrade communicatief bereiken? Is dat:

- a) helderheid over het besluitvormingsproces – denk hierbij aan uitleg over de werkwijze en vergaderkalender van commissie- en raadsvergaderingen;
- b) inhoudelijke communicatie over te nemen of genomen besluiten – denk hierbij aan het begrijpelijk communiceren over onderwerpen die op de agenda staan of besluiten die door de raad in meerderheid genomen zijn;
- c) profilering van de raad – denk hierbij aan het structureel zichtbaar maken van de raad als volksvertegenwoordigers. Dit is wederom nadrukkelijk iets anders dan politieke profilering.

4. Rollen en verantwoordelijkheden

Raadscommunicatie is de verantwoordelijkheid van de raad als collectief. Zij worden in de uitvoering hiervan gefaciliteerd door de griffie. De griffie kan in het verlengde daarvan gebruik maken van de

Aandachtspunt:

Het is ter overweging aan de raad om voor de raadscommunicatie gebruik te maken van de bestaande communicatiemiddelen en –kanalen van de gemeente Kerkrade of om aparte communicatiekanalen en -middelen in het leven te roepen; denk hierbij aan een aparte website of aparte social media kanalen. Aandachtspunt hierbij is beschikbare capaciteit en middelen bij de griffie. Indien de gemeenteraad communicatie verder wil oppakken worden deze keuzes en onderliggende gevolgen voor middelen en capaciteit aan de raad voorgelegd.

kennis en kunde van Team Communicatie & Marketing van de gemeente Kerkrade.

5. Wat wordt er al gedaan?

Het is niet zo dat er momenteel in Kerkrade nog helemaal niet aan raadscommunicatie wordt gedaan. Zo worden er al diverse communicatiemiddelen en -kanalen ingezet om het besluitvormingsproces van de raad zo inzichtelijk en bereikbaar te maken voor onze inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke partners. Vergaderingen van raad en commissie worden maandelijks online en offline aangekondigd en mensen kunnen via een livestream op de www.kerkrade.nl de raadsvergadering volgen en terugkijken. Ook is er diversiteit aan bestuurlijke informatie beschikbaar via het raadsinformatiesysteem <https://ris2.ibabs.eu/kerkrade>. Voor specifieke raadsbrede onderwerpen of activiteiten – zoals recent het participatieonderzoek – wordt bovendien een persbericht uitgezonden. Ook is er in Kerkrade de ‘gast van de raad’ wat bijdraagt aan raadscommunicatie. Dit start zodra de coronamaatregelen dit toelaten. Geïnteresseerden kunnen zich hiervoor aanmelden en worden voorafgaand aan een raadsvergadering ontvangen door de griffie in het raadhuis. Ze krijgen dan uitleg over de gemeenteraad en kunnen aansluitend een stukje of de hele raadsvergadering volgen.

Ook het uitzenden van raads- en commissievergaderingen via de website gebeurt al in de huidige situatie. De gemeenteraad zendt de raads- en commissievergadering momenteel in zijn geheel uit via een livestream (Kijkcijfers livestream: zie bijlage 1). Deze livestream is te bekijken via het raadsinformatiesysteem van de gemeenteraad, <https://ris2.ibabs.eu/Kerkrade>. Deze pagina is ook te benaderen via kerkrade.nl. Hoewel dit geen voor de hand liggende paginanaam is, is de vindbaarheid via google echter goed. De vindbaarheid via www.kerkrade.nl is onlangs aangepast waardoor de pagina ook makkelijker te vinden is.

Ongeveer een week voorafgaand aan iedere vergadering wordt er een aankondiging als nieuwsbericht geplaatst en op de dag van de vergadering staat er een nieuwsbericht met een directe link naar de livestream. Zo hoeven mensen niet meer zelf via het menu op kerkrade.nl naar het raadsinformatiesysteem te navigeren maar is er een directe link beschikbaar. De livestream is overigens ook het verslag van de vergaderingen. Deze notulen worden opgeslagen conform de archiefwet.

Verbetersuggesties die de griffie gaat oppakken:

- url (websiteadres) aanmaken die makkelijk is en blijft hangen bij burgers en die vervolgens doorlinken naar het huidige raadsinformatiesysteem <https://ris2.ibabs.eu/Kerkrade>.
- Aankondiging vergadering meer inhoud geven: welke onderwerpen staan op de agenda en in begrijpelijke taal aangeven wat de inhoud / besluit is.

6. Mogelijkheden voor raadscommunicatie nader uitgewerkt

Uitgaande van het meerledige doel van raadscommunicatie hebben we een aantal mogelijkheden op een rij gezet. Voor sommige opties hebben we al redelijk concreet zicht op de kosten. Voor andere opties geldt dat kosten nog nader inzichtelijk moeten worden gemaakt wanneer uw raad hier voor kiest. Naast eventuele kosten voor publicaties e.d. vergt raadscommunicatie ook ambtelijke capaciteit. Dit dient voor de diverse opties nog verder uitgewerkt te worden.

Als schot voor de boeg geven we u al mee dat binnen de bestaande capaciteit griffie en communicatie relatief eenvoudige raadscommunicatie zoals ‘raadslid aan het woord’ en het beter

duiden van de raadsagenda goed te realiseren is. Meer arbeidsintensieve acties - zoals een regelmatige nieuwsbrief, een eigen raadspagina in de Via, een eigen tv format of eigen social media accounts beheren – is niet binnen de bestaande capaciteit te realiseren.

I. Uitzenden van raads- en/of commissievergaderingen via TV (= raadscommunicatie)

We hebben op verzoek van uw raad onderzocht of uitzenden via TV mogelijk is. Tevens hebben we de mogelijkheden bekeken om social media kanalen in te zetten voor een uitzending van de vergaderingen.

Aanbod van RTV Parkstad

Er is gesproken met RTV Parkstad die de zendmachtiging als lokale omroep voor Kerkrade heeft. De kosten voor het uitzenden van raads- en commissievergadering bedragen 1000,- euro exclusief BTW per vergadering op één avond. De omroep maakt dan gebruik van het videosignaal dat nu al wordt opgenomen voor de livestream.

In 2021 waren / zijn er 10 raadsvergaderingen waaronder de begrotingsvergadering vanaf 14:00 uur en 32 commissievergaderingen.

II. Uitzenden van raads- en/of commissievergaderingen via social media kanalen (= raadscommunicatie)

Uitzenden via andere kanalen is ook mogelijk. Denk hierbij aan Facebook of Youtube. Er wordt dan een kopie van de huidige stream aangeboden. Er zijn hier geen kosten aan verboden echter wel inzet van medewerkers om dit steeds te faciliteren. Verder dienen er online kanalen aangemaakt te worden met acties om deze breed onder de aandacht te brengen of aansluiting zoeken bij bestaande kanalen. Aandachtspunt hierbij is dat uitzending via social media kanalen een bepaald publiek aanspreekt en er interactiemogelijkheden zijn die aan de ‘achterkant’ beheerd moeten worden. Inwoners die niet actief zijn op social media zullen de vergadering dan niet direct kunnen bekijken.

III. Aanvullend tv format rondom raadsvergaderingen (= combi van raadscommunicatie en politieke communicatie)

Naast de bestaande livestream of de uitzending op tv is het mogelijk om een aanvullend format rondom de raadsvergaderingen te bedenken. Zo zou er bijvoorbeeld in de week voorafgaand aan de raadsvergadering een programma opgenomen kunnen worden waarin aandacht is voor de raadsagenda. 1 of 2 onderwerpen worden nader toegelicht. Waar gaat het inhoudelijk over en hoe denken fracties erover. Een dergelijk format wordt momenteel bijvoorbeeld toegepast in de gemeente Roerdalen. Daar geeft de lokale omroep OR6 in het programma “Wo höbbe veur ’t euver” de raadsfracties een podium voor actuele onderwerpen. Raadsfracties kunnen dan een korte reactie (filmpje van 1 minuut) inzenden die getoond wordt in de rubriek “Politiek in 1 minuut”. Zie: [PROGRAMMA GEMIST \(or6.nl\)](https://www.or6.nl/PROGRAMMA_GEMIST) > Wo höbbe veur ’t euver > Aflevering 46 > bij 50 minuten

Let op! omdat fracties hier de mogelijkheid krijgen hun visie op een onderwerp te geven, is er hier wel sprake van politieke communicatie.

Voor het maken van een programma rondom de raadsvergadering is een prijsindicatie EUR 2000,- excl. btw per uitzending. Uitzending vindt dan plaats in carrousselvorm op RTV Parkstad gedurende 3

dagen en daarnaast is online verspreiding mogelijk. Naast opnemen en montage vraagt dit ook extra inzet van de griffie in verband met de redactie.

IV. Raad(sleden) aan het woord (= politieke communicatie)

Er zijn diverse mogelijkheden om de raad en/of raadsleden periodiek aan het woord te laten. Zo is er de mogelijkheid om een digitale nieuwsbrief te maken.⁴ Ook kan er gekozen worden voor een raadsrubriek in het Stadsjournaal of een aparte raadspagina in de Via. Inhoudelijk wordt dan bijvoorbeeld gedacht aan het voorstellen van raadsleden aan het begin van de raadsperiode, raadslid aan het woord (ieder raadslid 1x per jaar x aantal woorden ter publicatie), fracties aan het woord (1x per maand iedere fractie x aantal woorden om standpunt(en) toe te lichten m.b.t. actuele onderwerpen in relatie tot de raadsagenda) en ga zo maar door.

V. De raad naar buiten (= raadscommunicatie)

Het idee is om de zichtbaarheid van de gemeenteraad te vergroten door bijvoorbeeld op werkbezoek te gaan of locaties te bezoeken waar bepaalde ontwikkelingen gaan plaatsvinden die gerelateerd zijn aan aanstaande raadsbesluiten. Hier kunnen we dan ook actief betrokken partijen bij uitnodigen. Een mogelijkheid is verder dat burgers/verenigingen/bedrijven (een delegatie van) de raad uitnodigen om een onderwerp of ontwikkeling toe te lichten of voor het voetlicht te brengen.

7. Behoeftepeiling Kerkrade

De motie roept op tot een behoeftepeiling in de gemeenschap van Kerkrade. In overleg met de klankgroep wordt voorgesteld om deze behoefte peiling pas te doen om het moment dat de raad heeft aangegeven of en welke richtingen nader uitgewerkt worden. Voorgesteld wordt om dan de behoeftepeiling te richten op de mogelijkheden die de raad onderzocht wil hebben maar ook om onder inwoners op te halen waar zij zelf behoefte aan hebben.

8. Gewenst vervolg

De gemeenteraad dient zicht uit te spreken over welke mogelijkheden nader onderzocht moeten worden. Deze worden vervolgens nader uitgewerkt in concrete voorstellen inclusief kosten en capaciteit. Daarnaast wordt daar dan ook een behoeftepeiling aangekoppeld.

De gemeenteraad van Kerkrade besluit:

Optie I (uitzenden van de raads en/of commissievergadering op TV) WEL / NIET verder uit te werken;

Optie II (uitzenden van de raads en/of commissievergadering via social media) WEL / NIET verder uit te werken;

Optie III (aanvullend tv format rondom raadsvergaderingen) WEL / NIET verder uit te werken;

Optie IV (raad(sleden) aan het woord) WEL/NIET verder uit te werken;

⁴ Een willekeurig voorbeeld is te zien via https://www.amstelveen.nl/bestuur-organisatie/publicatie/gemeenteraad_informatie-over-de-raad_nieuwsbrief-gemeenteraad-amstelveen

Optie V (de raad naar buiten) WEL/NIET verder uit te werken.

Bijlage 2 Werksessie 22 juni 2022.

Vertrouwen in en tevredenheid over politiek

- Meer Jip en Janneke taal
- Gaat voor ons om lokale politiek
- Maak het verschil tussen lokale en landelijke politiek duidelijker
- Integriteit lokale bestuurders
- Hoort hier ook ambtelijk apparaat / 'overheid' bij?
- Timing van uitvoering, tijdige duidelijke communicatie

Uitzenden raads- en commissievergaderingen

- Moet makkelijker vindbaar
- Uitzending achteraf samenvatten
- Presentator die uitleg geeft over agenda
- Agenda makkelijk leesbaar
- Lesbezoek / programma's (kinderburgemeester)
- Behouden via stream – transparant
- Via nieuwe media zoals Youtube / Facebook / instagram
- Vlog/blog van meest relevante onderwerpen voor burgers (wat ga je dan wel of niet posten?)
- Hoe maken we de uitzending interessant?
- Thematische samenvatting
- Themas in korte documentaires toelichten (vlogs / social media)

De raad / commissies naar buiten

- Wat wil de burger? Online interesse peilen
- Bekend / openbaar maken (online, media, krant, posters): raadsleden en hun standpunten, raadsleden sowieso
- Meer werkbezoeken (bedrijven en verenigingen)
- Naar Brits model inloopuren
- Digitaliseren raadsvergadering, wel 'sexy' maken zodat het aantrekkelijk is om te kijken, vergeet de 'zap'generatie niet.
- Maak het begrijpelijker: thematisch en ook/vooral voor niet politici
- Raadslid als ombudsman/vrouw met specialisme en partij overstijgend

Outside the box: denk buiten de begaande paden: de raad en de gemeenschap

- Burgerraad (vanuit ander perspectief / betrokkenheid)

Notitie de raad en de gemeenschap Kerkrade Griffie 28-2-2023

- Waarom burger niet tijdens de sessie betrokken?
- Zijn er niet partijen die lage opkomst verkiezingen prima vinden?
- Coalitievorming goed uitleggen (lange termijn)
- Fragmenten vergaderingen delen via eigen platform (social media / website)
- Burger vragen om mening / klankbord?
- Burgers / belanghebbenden uitnodigen voor informeren gesprek in voorbereiding op belangrijke onderwerpen

Mensen informeren over wat een gemeenteraad doet, hoe werkt een gemeente / politiek

- Uitleg filmpjes (kort) op eigen website
- Thema filmpjes met mogelijkheid om te reageren (van/voor de gemeente)
- Traditionele info kanalen gebruiken
- Naar de burger toe stappen (luisteren in gesprek gaan)
- Uitleg geven over genomen besluiten of te nemen besluiten
- Uitleg (door raadsleden) op scholen en met de kinderburgemeester erbij - meer voorgezet onderwijs.
- Politiek cafe (bijv. 1x per jaar / 6x per jaar, per thema, burgers mogen vragen stellen)
- Livestream facebook raadsvergadering
- Thema-app

Online en offline media

- Thema-app
- Online: vergadering, een catchy samenvatting raad in 1 minuut
- Ideeënbus in de wijken en digitaal
- Offline: aankondiging onderwerpen die er toe doen in het huis-aan-huis blad
- Link naar vergaderingen prominenter op de website en social media (makkelijk!)
- Minder wethouders, meer raadsleden in media
- Raad moet prominenter naar voren geschoven worden in persberichten
- Voorstelrondje in de VIA per raadslid (online)
- Offline: kalender gemeenteraad in de brievenbus

Opkomstbevordering

- Vertrouwen in politiek
- Meer stemlokalen (o.a. verzorgingstehuizen en scholen)
- Stemmen 2.0; app
- Gratis vervoer
- Uitleg machtiging (is ook risico!)
- Niet meer 3 dagen of 3 dagen alle locaties open
- Afstand tussen burger en politiek verkleinen
- Stemplicht
- Digitaal stemmen
- Stemwijzen
- Stemming is een privilege geen verplichting
- Betere uitleg hoe belangrijk lokale politiek is en welke besluiten lokaal zijn
- Burgers oproep laten doen om te gaan stemmen

Agenda en besluiten van commissies en raad

- In vlog uitleggen hoe burger zaken kan opzoeken (makkelijk!) via social media facebook en instagram
- App ontwikkelen m.b.t. thema's: filteren per wijk of onderwerp (heel duur)
- Samenvatting uitzendingen
- Breng thema's naar de wijk
- Makkelijker leesbaar voor burgers
- Beperk je tot de highlights
- Jip en Janneke taal
- Publiceer kort en krachtig (op papier)
- Maak samenvatting in beeld
- Laat kinderen eens onze vergadering analyseren, wat gebeurt er dan?

Hoe kan burger in contact komen met de raad/commissie?

- Bezoek wijken: de politiek komt naar je toe deze zomer / hele jaar of samen met wethouders 1x per 2 maanden
- Politieke marktkraam
- Raadsbreed spreekuur
- Call to action op alle platforms
- Bekend maken van raadsleden en hun standpunten
- Raadsleden aan het woord in de media
- Spreekrecht moet toegankelijker, wethouder / raad altijd kunnen bevragen
- Nu is het 'raad en commissie → burger' maar 'burger → raad en commissie' is een uitdaging. Kan door inzicht in wat burger beweegt en raakt. Referenda en enquêtes. Relevante thema's bespreken in de media.